

Żelechów

Spacer sentymentalny

4/M/23

Żelechów - miasto w województwie mazowieckim, w powiecie garwolińskim, jego historia liczy ponad siedemset lat. Od 1447 roku posiada prawa miejskie. Po powstaniu styczniowym miejscowość przestała być prywatna. Nastąpił okres szybkiego rozwoju, powstało wiele zakładów przemysłowych i przemysłowych, działały szkoły elementarne, straż pożarna, cecyl i inne instytucje. Szczególnie w Żelechowie stał się znany z produkcji butów. Do II wojny światowej był miastem zamieszkanym w większości przez Żydów. Ślady ich obecności zachowały się w tutejszej architekturze. W Żelechowie znajduje się 8 obiektów wpisanych do rejestru zabytków i wiele innych historycznych budynków. Poza okolicami Rynku większość zabudowy stanowią domy jednorodzinne. Wiele z nich to stare, drewniane budynki – w tym pozostałości żydowskiego sztetlu.

wikipedia.org

Na planie Żelechowa zaznaczono punkty kontrolne (PK), do których zadano pytania lub wykonano zdjęcie. Aby potwierdzić przebyte trasy należy przesłać do organizatora odpowiedzi lub współzadanie dopasowanego do PK zdjęcia, czyli literę z kolumny i numer rzędu. Uwaga! Zdjęć jest więcej, trzeba wybrać tylko właściwe.

Długość trasy: 3,2 km
Do potwierdzenia: 24 PK

Legenda

- pomnik
- † kaplica
- Δ figura religijna
- † krzyż
- drzewo
- × inny obiekt

Opracowanie trasy:
Małgorzata Grudzińska

Źródło mapy: @autorzy OpenStreetMap

Aktualność: marzec 2023 r.
Wersja 1.0

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (4/M/23)

PK 1	7 lipca 1942 r. w pobliżu nieistniejącej dziś synagogi Niemcy rozstrzelali przedwojennego burmistrza Żelechowa Ludwika Pudłę. W egzekucji zabito też policjanta o nazwisku Rybak oraz kilka osób pochodzenia żydowskiego, m.in. przewodniczącego Judenratu Finkelsteina, Mojszele Wajsledera, Goldsteina, Welwla Szpringiera, o czym w tym miejscu nie ma żadnej wzmianki. Tablica obok pomnika L. Pudły.
	Ile lat Ludwik Pudło pełnił funkcję burmistrza?
PK 2	Skwer u zbiegu ulic Pudły i Jatkowej. W północnowschodnim narożniku, pod pokrywą zabezpieczającą znajduje się wejście na schody prowadzące do pomieszczenia, które pełniło funkcję rytualnej łaźni żydowskiej. Mykwa powstała w latach 30. XX w. w piwnicach nowej, piętrowej, murowanej siedziby gminy żydowskiej, która podczas II wojny św. została zburzona. Aktualnie miasto realizuje zadanie: „Zabezpieczenie i wyeksponowanie pozostałości rytualnej łaźni – mykwy w Żelechowie”, dofinansowane w 2022 r. przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W pobliżu, przy ścieżce Dąb Trzeciego Tysiąclecia im. R. Traugutta i obelisk.
	W którą rocznicę urodzin?
PK 3	Ul. Traugutta 14. Dom murowany z lat 20. XX w. Dopasuj zdjęcie.
PK 4	Ul. Traugutta 3. Dom murowany z początku XX w. Należał do rabina Icka Dawida Przysuchera. Był on jednym z trzech członków zarządu komisji, powołanej w Garwolinie w 1916 r., reprezentującej rabinów w czynnościach wobec władzy powiatowej. Dopasuj zdjęcie.
PK 5	Ul. Chłopickiego 7. Dom murowano-drewniany Zygmunta Witka z końca XIX w. Przed II wojną św. siedziba Szkoły Powszechnej nr 3, od 1941 r. działała tu Powiatowa Szkoła Ślusarsko-Mechaniczna, przemianowana w 1945 r. na Państwowe Gimnazjum Mechaniczne. W latach 1944-1945 w budynku było także Miejskie Koedukacyjne Gimnazjum i Liceum. Dopasuj zdjęcie.
PK 6	Ul. Chłopickiego 18. Dom drewniany z lat 20. XX w. Dopasuj zdjęcie.
PK 7	Figura z rzeźbą Chrystusa. (Warto zwrócić uwagę na drewniany dom obok, wzniesiony w tym samym okresie, mieściła się w nim m.in. sala parafialna.)
	W którym roku powstała figura?
PK 8	Kościół parafialny pw. Zwiastowania NMP, murowany, neobarokowy wzniesiony w latach 1692–1728 z fundacji Mateusza Rzewuskiego i jego syna Wacława, rozbudowany w latach 1889–1894 (powstały wtedy nawy boczne i wieże). Na jednej z wież umieszczono zegar skonstruowany przez Władysława Szaniawskiego.
	W którym roku?
PK 9	Ul. Długa 126 a. Dawna organistówka kościoła pw. Zwiastowania NMP. Drewniany dom na podmurówce z 1844 r., o wymiarach 12m x 7 m, składał się z dwóch części: jedna przeznaczona była dla organisty, druga dla wikariusza. Pokoje były ogrzewane piecami kaflowymi. Dopasuj zdjęcie.
PK 10	Ul. Długa 120. Dom drewniany z 2. połowy XIX w. należący niegdyś do właściciela przedwojennej apteki (Stanisław Witold ukończył studia farmaceutyczne w Moskwie w 1910 r.). Nazwisko tej rodziny jest na tabliczce adresowej.
	Jakie to nazwisko?
PK 11	Ul. Długa 112. Dom drewniany z 2. połowy XIX w. ciekawymi detalami architektonicznymi. Dopasuj zdjęcie.
PK 12	Ul. Piłsudskiego 43 – teren internatu Zespołu Szkół Ponadpodstawowych (wejście przy PK 13). Dąb Pamięci.
	Gdzie został zamordowany mjr Antoni Mazurek?
PK 13	Ul. Piłsudskiego 45 – teren Zespołu Szkół Ponadpodstawowych im. I. Wysogoty Zakrzewskiego. Pomnik pamięci M. E. Buksińskiego, wieloletniego dyrektora szkół zawodowych i założyciela Technikum Geodezyjnego.
	Kto go ufundował?
PK 14	Ul. Piłsudskiego 28. Budynek „starej poczty”.
	Który rok jest na fasadzie?
PK 15	Ul. Szkolna 3. Liceum Ogólnokształcące im. J. Lelewela (zwykle otwarta jest zachodnia brama wjazdowa od ul. Szkolnej). Głaz pamiątkowy odsłonięty w 2016 r. w ramach obchodów rocznicy utworzenia przez Władysława Opalę szkoły średniej w Żelechowie (pierwszej w powiecie garwolińskim).
	Ile lat liczyła wówczas szkoła?
PK 16	Ul. I. M. Waisenberga (1881-1938), żelechowiec, pisarza i dramaturga tworzącego w języku jidysz. Źródłko. Przez stulecia było jednym z najbardziej obleganych punktów miasta. Jego woda uchodziła za najzdrowszą w okolicy. Za kadencji burmistrza L. Pudły źródłko obmurowano i wyposażono w filtr. Dopasuj zdjęcie.
PK 17	Ul. Waisenberga 1. Zachował się tu budynek dawnej elektrowni miejskiej z 1932 r. wzniesiony przy współpracy magistratu oraz spółki z Warszawy, w której większość udziałów mieli Żydzi. Elektrownia działała do 1939 r., potem w latach 1940-1942. Po 1945 r. budynek został przejęty przez gminną spółdzielnię Samopomoc Chłopska i przebudowany. Powstała w nim wytwórnia wód gazowanych i rozlewnia piwa, która funkcjonowała do początku lat 90. XX w. Jedną z dwóch bram wjazdowych na teren posesji. Dopasuj zdjęcie.
PK 18	Ul. Lelewela 28. Dom drewniany z lat 20. XX w. Dopasuj zdjęcie.
PK 19	Ul. Wojska Polskiego 33 a. Kapliczka na terenie prywatnej posesji. Dopasuj zdjęcie.
PK 20	Ul. Wojska Polskiego 57. Dopasuj zdjęcie.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (4/M/23)

PK 21	Krzyż przydrożny przy polnej drodze prowadzącej do kościoła św. Stanisława. Z którego roku pochodzi?
PK 22	Kościół filialny pw. św. Stanisława, zbudowany w 1741 r. z inicjatywy Wacława Rzewuskiego, murowany, jednonawowy z wydzielonym prezbiterium o ściętych narożach. Obecnie jest wykorzystywany tylko raz w roku, podczas odpustu w dzień św. Stanisława (8 maja). Na ile części podzielone jest okno znajdujące się bezpośrednio nad wejściem do kościoła?
PK 23	Cmentarz przykościelny z bramą i ogrodzeniem w zespole kościoła filialnego pw. św. Stanisława, pochowani są na nim zmarli na cholere. W 1914 r. otoczony murem z cegły. Tablica na wewnętrznej ścianie muru. Czyją pracę szanuj?
PK 24	Kapliczka przydrożna z wnęką i obrazem oraz wysokim krzyżem z napisami i rokiem 1992 na frontowej części. Który rok widnieje na pionowej belce krzyża od strony wschodniej (pod rysunkiem karawaki)?

Odpowiedzi należy przesłać za pomocą formularza dostępnego na stronie internetowej trino.pttk.pl.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/67 z dnia 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46 (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób.

trino.pttk.pl